

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Török Tamás ügyvéd által képviselt I - II. rendű felpereseknek, a dr. Jádi Németh Andrea ügyvéd által képviselt alperes ellen, szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2011. július 8. napján meghozott, 20.P.26.767/2008/40. számú ítélete ellen, az alperes részéről 41. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel meg nem támadott részét nem érinti. Fellebbezett rendelkezései közül a kötvény adásvételi szerződések érvénytelenségének megállapítását, az eredeti állapot helyreállítását valamint a II. rendű felperesnek és alperesnek az egymás javára történő kölcsönös marasztalását, továbbá a kereset és viszontkereset tekintetében azok beszámítására való utalást az elsőfokú ítélet rendelkező részéből mellőzi. Az alperesnek a II. rendű felperes javára megállapított marasztalását 293.673,7 (kettőszázkilencvenháromezer-hatszázhetvenháromezsz-héttized) Euróra, a II. rendű felperesnek járó perköltség összegét 1.500.000 (egymillió-ötszázezer) forintra leszállítja. Kimondja, hogy az alperes 2011. július 9. napjától a kifizetésig az I. rendű felperesnek a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes ... Bank által meghatározott refinanszírozási kamatlábbal megegyező, míg a II. rendű felperesnek ennek 7 %-kal növelt mértékű kamatát köteles fizetni.

Kimondja, hogy a teljesítéssel elől járni köteles alperes teljesítésének feltétele, hogy azzal egyidejűleg az I. rendű felperes a három darab egyenként 50.000 (ötvenezer) Euró névértékű 'A', míg a II. rendű felperes az összesen húsz darab egyenként 50.000 (ötvenezer) Euró névértékű 'B', és két darab egyenként ugyancsak 50.000 (ötvenezer) Euró névértékű 'C' megnevezésű kötvényt az alperes részére egyidejűleg visszaszolgáltatja.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt az I. rendű felperesnek 700.000 (hétszázezer) forint, a II. rendű felperesnek pedig 900.000 (kilencszázezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az I. rendű felperes a II. rendű felperes törvényes képviselője. Az I. rendű felperes és alperes között 2006. október 5-én, a II. rendű felperes és alperes között 2007. február 28-án jött létre keretmegállapodás prémium banki szolgáltatások igénybevételeiről. A keret-megállapodások célja az volt, hogy az alperes privát banki tevékenysége keretében a felpereseknek pénzügyi és befektetési szolgáltatást nyújtson. Az I. rendű felperes a szerződéskötés napján, a II. rendű felperes 2007. március 1-jén kötött alperessel értékpapír, értékpapír letéti és ügyfélszámla szerződést. Az I. rendű felperes a 2006. október 26-án kelt, '1'. számú szerződések alapján két, egyenként 50.000 Euró névértékű 'A' típusú kötvényt vásárolt az alperestől. Az alperes a 2007. március 1-jén megkötött, '2'. számú szerződések alapján nyolc darab 50.000 Euró, és 12 darab 50.000 Euró névértékű 'B' típusú kötvényt adott el a II. rendű felperesnek. Ezt követően a 2007. március 9-én létrejött '3'. számú szerződés alapján a II. rendű felperes további két darab 50.000 Euró névértékű 'C' elnevezésű kötvényt vásárolt. Az I. rendű felperesnek az adásvételi szerződést megelőzően átadott írásbeli tájékoztató szerint ezek a kötvények egyszerű vállalati kötvények, melyeket a ... csoport egyik leányvállalata bocsát ki. Jellegzetességük, hogy megvásárlásával nem a kibocsátó bank hitelkockázatát, hanem több száz, földrajzilag és iparágilag is jól diverzifikált vállalat hitelkockázatát vállalja át a vevő, azaz egy közgazdasági szempontból ideális portfóliót vásárol. A kötvény mögötti pénzáramlás 85-90 %-ban közvetlen vállalati hiteleket, illetve közvetett hitel alapú származtatott termékeket, a fennmaradó részében pedig eszközfedezetű követeléseket tartalmaz. Ezeket csomagolja össze egy portfólióba, majd alakítja kötvényekké a ... **csoport**. Amennyiben bármely vállalat esetében csőd következne be, úgy a veszteségeket a ... **csoport** tőkéje viseli, azaz a kötvényeseket a ... **csoport** tőkéje védi. Kiemelték, hogy a kötvényesek védelmét úgy is biztosítja a ... **csoport**, hogy a gondban lévő vállalatok hiteleit lecserélik. A kibocsátott kötvények értékelését független hitelminősítő intézetek végzik rendszeres időközönként. Ez a befektetési forma a magyar államkötvényeknél is biztonságosabb. A papírokra a ... **csoport** likvid másodpiacot garantál, az alperes pedig a kötvényeket hitelfedezetként is elfogadja.

Az alperes 2008. júniusában arról tájékoztatta a felpereseket, hogy a ... Hitelminősítő megváltoztatta kilenc, a ... **csoport** által menedzselte CDO kibocsátás minősítését. A rendkívüli piaci események miatt a ... csoport nem biztosít másodpiaci likviditást a kötvényekre.

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete 2009. márciusában felszólította az alperest a vonatkozó jogszabályok, különös tekintettel az ügyfél tájékoztatásra vonatkozó jogszabályi rendelkezések előírásainak betartására. Egyúttal a jogszabályok megsértése miatt felügyeleti bírság megfizetésére kötelezte. A Gazdasági Versenyhivatal verseny-felügyeleti eljárás eredményeként 2009. december 10-én állapította meg határozatában, hogy az alperes 2005. októbere és 2007. májusa között a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított

az általa értékesített CDO kötvények ún. tájékoztató leírásainak alkalmazásával. Emiatt bírság megfizetésére kötelezte. A Fővárosi Ítéltábla 2011. február 23-án ez utóbbi határozat bírósági felülvizsgálata iránt az alperes által indított perben az elsőfokú bíróság keresetet elutasító ítéletét helybenhagyta.

A II. rendű felperes 2007. április 5-én kisvállalkozói fejlesztési hitelszerződést kötött az alperessel, amely alapján az alperes 909.280 Euró hitelkeret rendelkezésre tartását vállalta. A szerződés lejáratát 2009. március 5-e volt. A visszafizetés biztosítására a felek óvadéki szerződést kötöttek, melynek tárgyát a felperes kötvényei képezték.

A felperesek 2008. november 11-én tévedésre, megtévesztésre hivatkozással az adásvételi szerződéseket megtámadták, majd igényükkel december 17-én bírósághoz fordultak. A keresetük szerint annak megállapítását kérték, hogy a kötvény adásvételi szerződések érvénytelenek. Állították, hogy az alperes nem teljesítette a tőkepiaci törvényben előírt tájékoztatási kötelezettségét, ugyanis elmulasztotta felhívni a figyelmüket az ügylet magas kockázati szintjére. Kérték, hogy a bíróság oly módon rendelje el a szerződéskötés előtt fennállott helyzet visszaállítását, hogy a visszajáró összegek beszámításával az alperest az I. rendű felperes javára 144.710,10 Euró, a II. rendű felperes javára pedig 1.548.875 Euró valamint 2011. július 9-től késedelmi kamat megfizetésére kötelezze.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Azzal érvelt, hogy a felpereseknek a kötvény kibocsátásával kapcsolatos teljes körű tájékoztatást megadta. A világgazdasági válság következményeivel előre nem számolhatott, a kötvényeket abban a tudatban ajánlotta a felperesek számára, hogy azok biztonságosak és előnyösek. Hivatkozott arra, hogy az I. rendű felperes tévedését legkésőbb 2006. december 21-én, míg a II. rendű felperes az adásvételi szerződés megkötésekor felismerhette. A szerződések megtámadásával ehhez az időponthoz képest így elkéstek. Végleges viszontkeresete alapján a II. rendű felperestől az 1.284.164,8 Euró hitel visszafizetését kérte.

A II. rendű felperes a viszontkeresetet kérte elutasítani. Állította, hogy az anyagi jogi előfeltételek hiányában annak érdemi elbírálása kizárt. Az alperessel szembeni követelésébe kérte beszámítani fennálló tartozását. Ennek eredményeként az alperest 404.677,6 Euró és késedelmi kamat erejéig kérte marasztalni.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította a kötvény adásvételi szerződések érvénytelenségét. Az eredeti állapot helyreállítása körében arra kötelezte az alperest, hogy az I. rendű felperesnek 143.381,64 Eurót, a II. rendű felperesnek 1.548.875 Eurót, és az ítélelehozatalt követő naptól késedelmi kamatot fizessen meg. A II. rendű felperest egyúttal 1.159.836,1 Euró késedelmi kamata megfizetésére kötelezte. Ezt meghaladóan a keresetet és a viszontkeresetet is elutasította. Úgy rendelkezett, hogy a kereset és a viszontkereset beszámítása folytán az alperes a II. rendű felperesnek 389.038,9 Eurót és ennek az ítélelehozatalt követő naptól számított késedelmi kamata tartozik megfizetni. A kihallgatott H. V. tanú vallomása,

az alperes által átadott írásbeli tájékoztatók tartalma, a PSZÁF és a Versenyhivatal határozatai, és a kirendelt szakértők véleménye alapján megállapította, hogy az alperes nem tett eleget a tőkepiacról szóló törvényben előírt tájékoztatási kötelezettségének. Rámutatott, hogy a hiányos tájékoztatás eredményeként a felperesek nem tudták felmérni a kötvényszerzés kockázatát. Álláspontja szerint a felperesek tévedésben voltak, illetve az alperes őket megtévesztette. Abból a tényből, hogy az alperes 2008. júniusában szüntette meg a kötvények likvid másodpiacát, és addig a kötvényszerzést is szerződés szerűen fizette, arra következtetett, hogy a felperesek tévedésüket ekkor ismerhették fel. Megállapította, hogy ehhez az időponthoz képest a szerződéseiket egy éven belül megtámadták. A szerződések érvénytelenségére tekintettel az eredeti állapot helyreállítása során az alperesnek vissza kell fizetnie az I. rendű felperes részére a kapott vételárat és annak a szerződéskötés időpontjától számított késedelmi kamatát, levonva belőle az általa teljesített kötvényszerzést, valamint az azt terhelő késedelmi kamatot. Kifejtette, hogy az alperesnek a hitelszerződés fennálló követelése a lejáráttal esedékessé vált. Az alperes viszontkeresete beszámításra alkalmas, ennek következtében érdemben elbírálnak. Megállapította, hogy a II. rendű felperesnek járó kötvényszerzést a hitelszerződés ügyleti kamataira az alperes 95.454,72 Eurót számolt el. Ezért a fennmaradó 53.972,3 Euró az az összeg, amit a kötvényszerzést késedelmi kamattal terhelten még vissza kell fizetnie. Az alperes tartozásának összegét 1.548.875 Euróban, míg a II. rendű felperesét 1.159.836,10 Euróban határozta meg. A beszámítást követően az alperest a két összeg különbsége erejéig marasztalta.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, melyben elsődlegesen annak megváltoztatását és a felperesek keresetének elutasítását, másodlagosan a II. rendű felperes javára marasztalása tőkeösszegének 264.620,66 Euróra való leszállítását kérte. Fellebbezésében előadta, hogy a 2006. december 21-én történt tájékoztatása időpontjában az I. rendű felperes kellő gondosság mellett tévedését felismerhette. A felperesek közötti kapcsolat folytán a II. rendű felperes esetében a felismerés időpontját a szerződés megkötésének időpontjával azonosította. Rámutatott, hogy ezekhez az időpontokhoz képest a felperesek a megtámadással elkéstek. Azzal is érvelt, hogy a felek ráutaló magatartással megállapodtak az angol nyelvű tájékoztatásban. Utalt arra, hogy a tájékoztató leírással a törvényi kötelezettségének eleget tett. A szerződések megkötésekor még nem volt előre számítható a gazdasági válság bekövetkezése. A válság vis major jellegű extrém piaci helyzetet teremtett, ezért a lehetséges következményeivel kapcsolatos tájékoztatás hiánya nem kérhető tőle számon. Hangsúlyozta, hogy a tévedés vagy megtévesztés nem azonosítható a tájékoztatási kötelezettség elmulasztásával. Az utóbbi szankciója a kártérítés és nem a szerződés érvénytelensége. A másodlagos fellebbezési kérelme indokál előadta, hogy a kötvényszerzést automatikusan törlesztésre került hitel után járó ügyleti kamatot és az azt terhelő késedelmi kamatot is be kell számítani a II. rendű felperes követelésébe. Ennek következtében a különbségi összeg 124.418,24 Euróval kevesebb. Pernyertességük közel egyező arányára figyelemmel kifogásolta a II. rendű felperes javára megállapított perköltség összegét.

A felperesek ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a fellebbezés részben megalapozott.

Fellebbezés hiányában a Pp. 228. § (4) bekezdése értelmében jogerőre emelkedett az elsőfokú ítéletnek az I. rendű felperes 143.381,64 Eurót, és a II. rendű felperes 389.038,9 Eurót meghaladó igényét elutasító rendelkezése.

A felperesek tévedésre, megtévesztésre hivatkozással az alperessel kötött kötvény adásvételi szerződéseiket támadták. Előadásuk szerint akarathibájukat az okozta, hogy a kötvények lényeges jellemzőiről az alperes őket nem tájékoztatta, illetve azokról megtévesztő tájékoztatást adott.

A tévedéssel-megtévesztéssel kapcsolatos szabályokat a Ptk. 210. § (1)-(5) bekezdése tartalmazza. Visszterhes szerződések esetén a Ptk. 210. § (1) bekezdése a szerződési nyilatkozat megtámadását annak számára teszi lehetővé, aki a szerződés megkötésekor valamely lényeges körülmény tekintetében tévedésben volt, és tévedését a másik fél okozta, vagy felismerhette. A Ptk. 210. § (4) bekezdése értelmében megtévesztés folytán a szerződési nyilatkozat megtámadására annak a szerződő félnek van lehetősége, akit a másik fél vagy a tudtával harmadik személy megtévesztéssel vett rá a szerződés megkötésére.

A tévedés-megtévesztés közös vonása, hogy a félnek az ilyen módon létrejött szerződésben tett nyilatkozata nem fedti a valóságos szerződési akaratát. Akaratának hibája pedig a másik fél által okozott, vagy felismert tévedésének következménye. A két érvénytelenségi ok közötti különbség abban mutatkozik, hogy a megtévesztés a másik fél tudatos magatartásának eredménye.

Az akarathibát okozó elhallgatott, vagy valótlanul állított lényeges körülmények a szerződés létrejötte során fennálló tájékoztatási kötelezettséggel mutatnak összefüggést. A Ptk. 205. § (3) bekezdése előírja, hogy a szerződéskötést megelőzően is tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről. E kötelezettséget a Ptk. 367. § (1) bekezdése értelmében az adásvételi szerződés megkötése során akként kell teljesíteni, hogy az eladó köteles a vevőt a dolog lényeges tulajdonságairól és a dologgal kapcsolatos fontos követelményekről, különösen a dologra vonatkozó esetleges jogokról és a dologgal kapcsolatos terhekről tájékoztatni, valamint az ezekre vonatkozó okiratokat a vevőnek átadni. A törvény idézett rendelkezései alapján az eladóra általánosságban olyan kötelezettség hárul, hogy az eladott dolog tekintetében hozza a vevőt olyan helyzetbe, hogy az a szerződés megkötésekor valamennyi lényeges körülmény tekintetében a szükséges ismeretekkel rendelkezzen. Ennek elmaradása a jogvita alapjául szolgáló tényállástól és a vevő választásától függően vagy a szerződésszegésből származó igények érvényesítéséhez, vagy pedig a szerződés megtámadásához szolgálhat alapul. Ezért az alperes okfejtésével szemben az ítéltábla álláspontja szerint, amennyiben a téves vagy hiányos tájékoztatás

befolyásolja a fél szerződéskötési akaratát, ez a szerződés érvénytelenségéhez vezethet.

A törvény mind a tévedést, mind pedig a megtévesztést megtámadási okként szabályozza. A megtámadható szerződések érvénytelensége attól függ, hogy az erre jogosított személy törvényes határidőn belül azokat sikeresen megtámadta-e. A Ptk. 235. § (1) bekezdése ugyanis kimondja, hogy a megtámadható szerződés a megtámadás következtében a megkötésének időpontjától kezdődő hatállyal válik érvénytelenné. A Ptk. 236. § (1) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy a megtámadást egy éven belül írásban kell a másik féllel közölni, majd a közlés eredménytelensége esetében haladéktalanul a bíróság előtt érvényesíteni.

A Ptk. 236. § (2) bekezdésének a./ pontja szerint a megtámadási határidő a tévedés, megtévesztés felismerésekor kezdődik meg. A (3) bekezdés a megtámadási határidőre az elévülés nyugvásának és megszakadásának szabályait rendeli alkalmazni. Egyetértett az ítélőtábla az alperessel abban, hogy a megtámadási határidő kezdete nem a fél szubjektív tudattartalma, hanem a felismerést kellő körültekintés mellett lehetővé tevő objektív körülmények alapján volt meghatározandó. Ennek megítélésakor az alperes által a szerződés létrejötte során, illetve azt követően közölt adatok tartalmából és terjedelméből kellett kiindulni. A lefolytatott bizonyítás - a privát banki tanácsadó tanúkénti vallomása, valamint a felperes által elismerten átvett kötvény-tájékoztató leírások tartalma - alapján az volt megállapítható, hogy az alperes a kötvény lényeges jellemzőit tekintve a következőket közölte az adásvételi szerződés megkötését megelőzően az I. rendű felperessel: Az eladásra kínált kötvények az állampapíroknál biztonságosabb befektetési formát jelentenek. A magyar állampapír hozamához képest majdnem 2 %-os hozamelőnyt kínálnak. Értékelésüket független hitelminősítő intézetek végzik rendszeres időközönként. Bármely, a portfólióban szereplő vállalat csődje esetén az első veszteségeket a **...csoport** tőkéje viseli, azaz a kötvényeseket a **... csoport** tőkéje védi. A **... csoport** aktív vállalatfigyelése következtében időben lecserélik a gondban lévő vállalatok hiteleit. A kötvények várható futamideje tíz év, azonban a felpereseknek nem feltétlenül jelentenek ilyen hosszú távú elkötelezettséget, mert a **... csoport** likvid másodpiacot garantál. Rövidebb távú befektetésnek is alkalmasak, de legalább egy-másfél éves periódusra ajánlottak a másodlagos piac sajátosságai miatt. A kötvények lebegő kamatozásúak, ezért a kamatszint módosulásából adódó árfolyamkockázat minimális, ezért amennyiben hitelminősítésük nem változik, nettó árfolyamuk jellemzően 100 % körüli. Az alperes a kötvényeket hitelfedezetként elfogadja.

Az alperes hivatkozott arra, hogy a szerződéskötést követően, 2006. december 21-én a felperesek a kötvények kockázataira nézve tőle részletes tájékoztatásban részesültek, a mögöttes CDO kötvényekre vonatkozó angol nyelvű kibocsátási tájékoztató, valamint a kötvények kondícióira vonatkozó magyar és angol nyelvű term-sheet átvételével. Az I. rendű felperes által aláírt nyilatkozat szerint a tájékoztatás írásbeli dokumentumok átvétele útján történt. Ezzel szemben az alperes privát banki tanácsadója tanúként azt vallotta, hogy nem írásbeli

tájékoztatókat, hanem CD-ket adott át az I. rendű felperesnek. Az I. rendű felperes személyes előadása szerint írásban kapott tájékoztatót, azonban azok nem az általa vásárolt kötvényekre vonatkoztak. Ezt támasztotta alá a rendelkezésre álló nyilatkozat tartalma is, hiszen az ott megjelölt kötvény megnevezés és kód eltért a vásárolt kötvények azonosítójától. A nyilatkozat tartalmazott a kibocsátási tájékoztató interneten való hozzáférhetőségére vonatkozó utalást is. H. V. tanú vallomása alapján azonban bizonyítást nyert, hogy nyelvismereti hiányosságaik, illetve a tájékoztatók elérhetetlensége miatt keresésük nem járt eredménnyel. Ezért kérdéseikkel inkább az alperes kötvényeket értékesítő banki tanácsadójához fordultak. Az ő vallomása szerint viszont a felperesek a szerződés megkötését megelőzően megküldött tájékoztatónál bővebb tájékoztatásban nem részesültek.

A szerződéskötést megelőzően írásban adott tájékoztatóknak a banki tanácsadó által szóban megerősített tartalma az I. rendű felperes számára nem tette felismerhetővé az adott kötvénytípus valós kockázatát. A kapott tájékoztatáshoz képest az utólag átvett, de nem a vásárolt kötvényekre vonatkozó írásbeli tájékoztatók alapján sem kellett az alperes által közölt adatok hiányosságára, vagy valótlanosságára következtetnie. Az I. rendű felperesnek a 2006. december 21-i nyilatkozatát követően tanúsított, az előzőekben leírt magatartását pedig nem lehetett olyan hanyagságként értelmezni, amely a felismerés kizárólagos akadályát jelentette volna. Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok értékelése alapján helyesen következtetett arra, hogy a felperesek 2008. júniusában értesülhettek a kötvények leminősítéséről, másodpiaci likviditásuk megszűnéséről. Ezen adatok birtokában ismerhették fel a kötvényeikkel együttjáró tényleges kockázatokat, az alperes által erre nézve nyújtott tájékoztatás elégtelenségét, végső soron azt, hogy a szerződés nem felel meg ügyleti akaratuknak. Ehhez az időponthoz képest szerződési nyilatkozataikat egy éven belül megtámadták, majd igényük érvényesítése érdekében haladéknélkül bírósághoz fordultak. Helytálló volt tehát az elsőfokú bíróságnak az az álláspontja, hogy nem volt a felperesek részéről olyan igényérvényesítési késedelem megállapítható, amely a megtámadási joguk megszűnését eredményezte volna.

Az előbbiekben már idézett Ptk. 205. § (3) bekezdése szerinti általános tájékoztatási kötelezettségen túl, a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény (a továbbiakban: Tpt.) állapított meg az alperesre, mint befektetési szolgáltatóra nézve tájékoztatással összefüggő speciális kötelezettségeket. A Tpt. 115. § (1) bekezdése szerint a befektetési szolgáltató, illetőleg az árutőzsdei szolgáltató a tevékenységéhez kapcsolódó szerződés megkötését megelőzően köteles tájékoztatni az ügyfelet a befektetési eszköz, illetőleg a tőzsdei termék árfolyamáról, az üzletkötést megelőző időszak árfolyam-alakulásáról, piaci helyzetéről, az ügyletet érintő lényeges nyilvános információkról, az ügylet kockázatáról, az ügyfél rendelkezésére álló esetleges befektetővédelmi rendszerről, és minden olyan egyéb információról, amely a szerződés megkötése és teljesítése során lényeges lehet. A befektetési szolgáltató, illetőleg az árutőzsdei szolgáltató a tájékoztatás megkötését köteles belefoglalni a szerződésbe. A (3) bekezdés értelmében a befektetési szolgáltató a származtatott ügyletre vonatkozó szerződés megkötése előtt köteles

vizsgálni azt, hogy az ajánlott befektetési eszköz, tőzsdei termék, ügylettípus, befektetési konstrukció megfelelő-e az ügyfél piaci ismereti és kockázatviselő képessége szempontjából. A (9) bekezdés pedig azt is kimondta, hogy a tájékoztatást, illetve kockázatfeltáró nyilatkozatot - a felek eltérő megállapodása hiányában - magyar nyelven köteles megadni, illetőleg megtenni. A Tpt. 118. §-a rendelkezése szerint a befektetési szolgáltató nem javasolhat olyan ügyletet, amely az ügyfele számára hátrányos.

A Tpt. tehát lehetővé tette a felek megállapodása alapján az idegen nyelven történő tájékoztatást. Abból azonban, hogy a Tpt. által előírt tájékoztatást a befektetési szolgáltató a szerződéskötést megelőzően köteles nyújtani, és ennek megtörténtét köteles a szerződésbe belefoglalni, az következik, hogy a feleknek az idegen nyelven történő tájékoztatásban való megállapodását is legkésőbb a szerződésben rögzíteni kell. A szerződés megkötése után az angol nyelvű kibocsátási tájékoztatók átvételének, illetve a világhálón elérhető, ugyancsak angol nyelvű tájékoztató tudomásul vételének ügyfél általi igazolása tartalmában és időpontjában sem felelt meg az ilyen jellegű megállapodásokkal kapcsolatban támasztott törvényi követelményeknek. Ezért az ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróságnak azon álláspontját, hogy a tájékoztatási kötelezettség teljesítésének megítélésekor kizárólag a magyar nyelven történt tájékoztatók voltak vizsgálhatók.

A korábban kifejtettek szerint kizárólag az volt a perben kétséget kizáróan megállapítható, hogy az I. rendű felperes a magyar nyelvű írásbeli tájékoztatók közül az egyes kötvényekre vonatkozó tájékoztató leírásokat vette át a szerződéskötést megelőzően. Az alperes ezekben a tájékoztatókban az előnyök hangsúlyozása mellett a kötvényekkel járó lehetséges hátrányok bemutatását mellőzte. Egyetértett ezért az ítéltábla az elsőfokú bírósággal abban is, hogy ez a fajta egyoldalú tájékoztatás nem felelt meg az ügylet valós kockázatairól való tájékoztatás törvényi követelményének. Az elsőfokú bíróság által helyesen értékelt bizonyítékok közül az ítéltábla kiemeli a kirendelt igazságügyi könyv- és adószakértőknek a kockázati besorolást illetően a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete által hozott határozatban kifejtettekkel azonos megállapításait. E szerint a magyar állami kockázattal való azonosság (vagy annál jobbként való beállítás) feltüntetése azért félrevezető, mert a sovereign kockázat azonos kockázati kategóriába sorolás esetén sem azonos a kereskedelmi kibocsátó kockázatával. A két csoportot a minősítő intézetek a maguk által meghatározott, de egymástól eltérő módszertan alapján értékelik, majd sorolják be az ugyanolyan elnevezésű kategóriákba. Az ezzel kapcsolatos banki tájékoztatás viszont nem tartalmaz információkat arra vonatkozóan, hogy amit azonos biztonsági szintnek neveznek, az egy vagy több független hitelminősítő szervezet jelzésében megegyező kockázati besorolását jelenti.

Az ítéltábla álláspontja szerint ugyanakkor a likvid másodpiacra vonatkozó garancia valótlanságát, illetve a garancia visszavonását akarathibát okozó magatartásként értékelni nem lehetett. Egy szerződésben vállalt kötelezettség utólagos egyoldalú megváltoztatása ugyanis alapvetően nem az érvénytelenség,

hanem a szerződésszegés jogkövetkezményeinek alkalmazását vonja maga után. Abból a körülményből pedig, hogy a PSZÁF által kezdeményezett célvizsgálat során a bank a másodpiac garatálásával kapcsolatos hivatalos dokumentumot nem mutatott be, és a CDO-k hivatalos kibocsátási tájékoztatója sem tartalmazott erre vonatkozó rendelkezést, egyenesen még nem következett, hogy a **...csoport** ilyen kötelezettséget valójában nem is vállalt. A garancia visszavonásának lehetőségéről való tájékoztatás hiánya csak abban az esetben lett volna az alperes terhére értékelhető, ha a visszavonás jogával valóban rendelkezett.

Az ítéletábra szükségesnek tartja hangsúlyozni, hogy nem a szerződéskötéskor még előre nem látható gazdasági világválság lehetséges következményeire vonatkozó tájékoztatás hiányát rója alperes terhére. Hanem általánosságban az arra vonatkozó tájékoztatás elmulasztását, hogy a hangsúlyozottan aktív vállalatfigyelés ellenére elvileg bekövetkezhetnek olyan csődesemények, amelyekkel szemben a konstrukció már nem nyújt védelmet. Továbbá, hogy ezek a kötvények szerződésben lényegesnek feltüntetett előnyös tulajdonságait - a kötvénytőkét, a kamatot, a kötvények likvid másodpiacát, illetve lehetséges hitelfedezeti jellegét - hátrányosan befolyásolhatják. A CDO kötvények felépítését és működését bemutató (2010-ben készült) leírás, valamint az egyes kötvénytípusokra vonatkozó Pitch Book-ok igazolják, hogy az alperes ezekkel a körülményekkel tisztában volt. Ilyen körülmények között annak is tudatában kellett lennie, hogy a kötvényekre vonatkozó teljeskörű információk hiánya, a kizárólag a kedvező tulajdonságaikat hangsúlyozó, egyoldalú bemutatásuk az ügyfél tévedését fogja előidézni. A nem vitás tényállás szerint a kötvényeket az alperes ajánlotta a felpereseknek, akik azokat a tájékoztatóban leírt előnyös tulajdonságaik miatt vásárolták meg. Mindezen tények az ítéletábra álláspontja szerint kimerítették a megtévesztés törvényi tényállásának elemeit.

Az adásvételi szerződések érvénytelenségére figyelemmel a felperesek alappal kérték az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazását. A Ptk. 237. § (1) bekezdése szerint érvénytelen szerződés esetében a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet kell visszaállítani.

Az elsőfokú bíróság - kérelmüknek megfelelően - a teljesítés időpontjától számított késedelmi kamattal terhelten kötelezte a feleket a szerződés alapján teljesített pénzbeli szolgáltatásaik visszafizetésére. A Legfelsőbb Bíróság 1/2010. (VI. 28.) PK számon közzétett véleménye szerint főszabályként az eredeti állapot helyreállítása során a jogalap nélküli birtoklás szabályait kell alkalmazni. Figyelemmel tehát arra, hogy a szerződés érvénytelenségéről a bíróság dönt, az egymás egyenértékű szolgáltatásait kölcsönösen használó felek a jogvita eldöntéséig jóhiszemű jogalap nélküli birtokosoknak tekintendők. Ebből következően a jogerős bírósági döntéssel előírt egyidejű szolgáltatási kötelezettségük időpontjáig, a kölcsönösen birtokolt szolgáltatások hasznaival egymással szemben nem kötelesek elszámolni. A Legfelsőbb Bíróság viszont azt is előírta, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonásánál a bíróságnak gondoskodnia kell az eredetileg egyenértékű szolgáltatások értékegyensúlyának a fenntartásáról, és meg kell

akadályoznia bármelyik fél jogalap nélküli gazdagodását. A perbeli esetben figyelembe kellett tehát azt is venni, hogy az adásvétel tárgyát hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok képezték, melyek fogalmi elemét jelentette a tulajdonosának kamatra való jogosultsága [a kötvényről szóló 285/2001. (XII. 26.) Korm. rendelet 1. §-a] Így abban az esetben, ha a felperesek a kifizetett vételár után késedelmi kamatot nem igényelhetnek, ellenben a kötvény kamatát is visszafizetni tartoznak, az értékegyensúly az alperes javára megbomlott volna. Ezért az ítélet egyetértett az elsőfokú bírósággal, hogy a teljesített szolgáltatások „egy az egyben” visszatérítése helyett, az értékegyensúly megőrzését inkább a késedelmi kamattal terhelt visszafizetésük elrendelése biztosította.

Az elsőfokú ítéletben levezetett, és az alperes által a fellebbezési eljárásban nem vitatott számítás szerint, az I. rendű felperes a 150.000 Euró vételár, annak 18.836 Euró késedelmi, illetve az összesen 25.454,36 Euró kötvény-, és késedelmi kamat különbözetére tarthatott igényt.

A II. rendű felperes esetében a felek egyező előadása szerint a kifizetett vételár 1.101.671 Euró volt, annak ítélethozatalig számított késedelmi kamata 447.204 Eurót tett ki. A II. rendű felperesnek járó 149.426,75 Euró kötvény kamatból az alperes a hitel ügyleti kamatára 95.454,72 Eurót elszámolt, míg a fennmaradó összeget a felperesnek kifizette. Ebből következően helyesen állapította meg azt az elsőfokú bíróság, hogy a felperesnek csupán a 53.972,3 Euró kötvény kamat után számított 16.369,71 Euró késedelmi kamatot kellett megfizetnie. Az eredeti állapot helyreállítása során azonban a kötvény kamat teljes összege levonandó volt a felperes követeléséből. Így az alperesnek a vele szemben fennálló tartozása 1.383.078,6 Euró (1.548.875 - 149.426,75 - 16.369,71 Euró) volt.

Egyezően adták elő a felek azt is, hogy a viszontkereset alapján összesen 1.089.404,91 Euró lejárt hiteltartozás volt a II. rendű felperestől követelhető. Az alperes nem volt jogosult a kötvény kamat teljes összege után a késedelmi kamat érvényesítésére, mert a hitelszerződésre részben elszámolta. A helyes számítás szerint a II. rendű felperest az adásvételi szerződés érvénytelenségére tekintettel megillető 1.383.078,6 Euró és az alperesnek a hitelszerződés alapján járó 1.089.404,91 Euró különbözete azonban az elsőfokú ítéletben megállapítottnál valóban kevesebb, 293.673,7 Euró volt. Az alperes követelése beszámításra alkalmas volt, ezért a külön, egymás javára történő kötelezés helyett elegendőnek mutatkozott a beszámítás eredményeként meghatározott egységes marasztalás.

Az előzőekben már hivatkozott 1/2010. (VI. 28.) PK véleményében a Legfelsőbb Bíróság azt is kifejtette, hogy az érvénytelen szerződés alapján kölcsönösen teljesített szolgáltatások visszatérítése csak kölcsönösen és egyidejűleg történhet. Az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárásjogi kérdésekről kiadott 2/2010. (VI. 28.) PK véleményében pedig azt az álláspontját tette közzé, hogy a szerződéskötés előtt fennállott helyzet visszaállítására irányuló kérelem esetében a bíróságnak külön viszontkereset vagy ellenkérelem nélkül is kötelezni kell a felperest a kapott szolgáltatás alperesnek történő visszaadására. Ez a felperesek

esetében a kötvények visszaszolgáltatását jelentette, amelyről az elsőfokú bíróság ítéletében elmulasztott rendelkezni.

Amennyiben marasztalásra irányuló kereset előterjeszthető, megállapításra irányuló kereseti kérelemnek nincsen helye, mert ennek a Pp. 123. §-ában megfogalmazott törvényi feltételei nem állnak fenn. Erre figyelemmel az ítéltábla nem osztotta az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy a teljesítésre kötelezés mellett az ítéletben az érvénytelenség megállapításával kapcsolatos rendelkezés is tehető. Az ítéltábla továbbá szükségtelennek találta a marasztalással kapcsolatos rendelkezés mellett az eredeti állapot helyreállítására való utalást.

Az Euróban meghatározott főkövetelés után a késedelmi kamat is Euróban jár. A végrehajthatóság érdekében azonban az ítéltábla szükségesnek tartotta feltüntetni az ítélet rendelkező részében annak pontos - az I. rendű felperes esetében a Ptk. 301. § (1) bekezdésén, a II. rendű felperes esetében a 301/A. § (2) bekezdésén alapuló - mértékét. A 2000/35/EK irányelvben kifejtettekre figyelemmel, az Euróban teljesítendő pénztartozás esetén az ... Bank által az adott félév első naptári napja előtt lebonyolított legutóbbi főrefinanszírozási műveletnél alkalmazott kamatláb (EKB refinanszírozási kamat) volt irányadó.

Az ítéltábla a II. rendű felperes pernyertességének megváltozott arányára figyelemmel a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján a javára megállapított kereseti illetékből és ügyvédi munkadíjból álló perköltséget is mérsékelte, mellyel figyelembe vette egyúttal az alperes viszontkeresete szerinti pernyertességének arányát. Az ítéltábla álláspontja szerint a II. rendű felperes esetében a Pp. 24. § (1) bekezdésére figyelemmel a keresettel érvényesített követelés értékéből kellett kiindulni. A II. rendű felperes pernyertessége annyival nagyobb arányú volt, hogy az a Pp. 81. § (1) bekezdésének második fordulatának alkalmazását már nem tette lehetővé.

Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

Az alperes fellebbezése csupán a II. rendű felperes esetében vezetett részleges eredményre, ezért a Pp. 239. §-a szerint a fellebbezési eljárásban is irányadó Pp. 78. § (1) bekezdése és 81. § (1) bekezdése alapján köteles az I. illetve II. rendű felperes ügyvédi munkadíjából álló másodfokú perköltsége megfizetésére.

, 2012. március 21.

. Molnár Ambrus s. k. a tanács elnöke, Dr. Csóka István s. k. előadó bíró, Dr. Lente Sándor s. k. bíró